

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
профільної середньої освіти
комунального закладу «Харківський ліцей № 16 Харківської міської ради»
для 10-11 класів

1. Загальні положення

Освітня програма профільної середньої освіти комунального закладу «Харківський ліцей № 16 Харківської міської ради» для 10-11 класів (далі – Освітня програма) на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженої наказом МОН № 408 від 20.04.2018 (в редакції наказу МОН від 28.11.2019 № 1493).

Освітня програма визначає:

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою базової середньої освіти;
- загальний обсяг навчального навантаження (в годинах), його розподіл між освітніми галузями.

Освітня програма включає:

- навчальний план;
- перелік навчальних програм;
- форми організації освітнього процесу;
- опис інструментарію оцінювання.

Освітня програма передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

2. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою

Профільна середня освіта здобувається після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти за інших умов.

3. Загальний обсяг навчального навантаження, його розподіл між освітніми галузями за роками навчання

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 10-11-х класів складає 2660 годин/навчальний рік: для 10-х класів – 1330 годин/навчальний рік, для 11-х класів – 1330 годин/навчальний

рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані для 10-11 класів (додаток 1).

4. Навчальний план

Навчальний план для 10-11 класів (далі – Навчальний план) розроблено відповідно до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженої наказом МОН № 408 від 20.04.2018 (в редакції наказу МОН від 28.11.2019 № 1493) (таблиця 2 «Навчальний план для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти»). Він містить загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, профільних предметів і спеціальних курсів.

Навчальний план містить:

- перелік обов'язкових для вивчення предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі;
- розподіл навчального навантаження між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення;
- додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять.

Освітню програму укладено за такими **освітніми галузями**:

- Мови і літератури;
- Суспільствознавство;
- Мистецтво;
- Математика;
- Природознавство;
- Технології;
- Здоров'я і фізична культура.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Додаткові години можна розподілити на вивчення навчальних предметів, інтегрованих курсів, курсів за вибором, проведення індивідуально-групових занять, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальні освітні потреби учнів.

Вивчення базового предмета «Фізика і астрономія» здійснюється як один предмет «Фізика і астрономія». Можливе паралельне або послідовне вивчення фізичного і астрономічного складників, розподіл годин між ними здійснюється відповідно до навчальної програми.

Вивчення базового предмета «Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)» здійснюється як один предмет «Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)». Паралельно вивчаються алгебра і початки аналізу та геометрія, розподіл годин між ними здійснюється відповідно до навчальної програми.

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується **вибірково-обов'язковими** предметами («Інформатика», «Технології», «Мистецтво»), що вивчаються на рівні стандарту. Із

запропонованого переліку учень має обрати два предмети – один в 10 класі, інший в 11 класі, або одночасно два предмети в 10 і 11 класах (у такому разі години, передбачені на вибірково-обов'язкові предмети діляться між двома обраними предметами).

Враховуючи освітні потреби учнів, регіональні особливості, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу, закладом визначено такі профілі:

- **іноземної філології;**
- **суспільно-гуманітарний;**
- **інформаційно-технологічний.**

Профіль іноземної філології

До базових предметів належать: «Українська мова» – 2 години, «Українська література» – 2 години, «Зарубіжна література» – 1 година, «Історія України» – 1,5 години, «Всесвітня історія» – 1 година, «Громадянська освіта» – 2 години (10 кл.), «Математика» – 3 години, «Фізика і астрономія» – 3 години (10 кл.), 4 години (11 кл.), «Біологія і екологія» – 2 години, «Хімія» – 1,5 години (10 кл.), 2 години (11 кл.), «Географія» – 1,5 години (10 кл.), 1 година (11 кл.), «Фізична культура» – 3 години, «Захист України» – 1,5 години.

Зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів і спеціальних курсів:

- **профільні предмети**, що вивчаються на профільному рівні – «Англійська мова» – 5 годин, «Німецька мова/Французька мова» – 3 години.
- **спеціальні курси «Науково-технічний переклад», «Основи ділового спілкування англійською мовою»** призначені для доповнення, поглиблення змісту окремих розділів профільних предметів, містять додаткові споріднені розділи, знайомлять учнів із галузями знань, не представленими у змісті профільних предметів, але орієнтованими на комплекс можливих професій у річищі обраного профілю навчання.

Суспільно-гуманітарний профіль

До базових предметів належать: «Українська література» – 2 години, «Зарубіжна література» – 1 година, «Англійська мова» – 3,5 години, «Всесвітня історія» – 2 години, «Громадянська освіта» – 2 години (10 кл.), «Математика» – 3 години, «Фізика і астрономія» – 3 години (10 кл.), 4 години (11 кл.), «Біологія і екологія» – 2 години, «Хімія» – 1,5 години (10 кл.), 2 години (11 кл.), «Географія» – 1,5 години (10 кл.), 1 година (11 кл.), «Фізична культура» – 3 години, «Захист України» – 1,5 години.

Зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів:

- **профільні предмети**, що вивчаються на профільному рівні – «Українська мова» – 4 години, «Історія України» – 3 години,

Інформаційно-технологічний профіль

До базових предметів належать: «Українська мова» – 2 години, «Українська література» – 2 години, «Англійська мова» – 3,5 години, «Зарубіжна література» – 1 година, «Історія України» – 1,5 години, «Всесвітня історія» – 1 година, «Громадянська освіта» – 2 години (10 кл.), «Математика» – 4 години, «Фізика і астрономія» – 3 години (10 кл.), 4 години (11 кл.), «Біологія і екологія» – 2 години, «Хімія» – 1,5 години (10 кл.), 2 години (11 кл.), «Географія» – 1,5 години (10 кл.), 1 година (11 кл.), «Фізична культура» – 3 години, «Захист України» – 1,5 години.

Зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів і спеціальних курсів:

- **профільний предмет**, що вивчається на профільному рівні – «Інформатика» – 5 годин.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюється відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти № 572 (z0844-02) від 09.10.2002 Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту № 921 (z1482-12) від 17.08.2012 Наказом Міністерства освіти і науки № 401 (z0645-16) від 08.04.2016).

Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей у Навчальному плані не перевищує загальнорічної кількості навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), визначеної базовим навчальним планом, з дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження учнів.

Навчальний план зорієнтований на роботу школи за 5-денним навчальним тижнем.

5. Навчальні програми

Перелік навчальних програм, що використовуються для того чи іншого предмета або інтегрованого курсу у 10-11 класах наведений в Таблиці 1.

Розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані, який погоджується директором закладу освіти чи його заступником.

Таблиця 1

№ п/п	Навчальний предмет	Навчальна програма	Підстава
1	Українська мова	Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання 10-11 класи РІВЕНЬ СТАНДАРТУ	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
2	Українська література	УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 10-11 класи (рівень стандарту)	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
3	Зарубіжна література	ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА 10 – 11 класи Рівень стандарту	Наказ МОН України від 03.08.2022 № 698
4	Англійська мова	Навчальні програми з іноземних мов I для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
5	Німецька мова	Навчальні програми з іноземних мов I для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
6	Французька мова	Навчальні програми з іноземних мов I для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
7	Історія України	ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ 6 – 11 КЛАСИ	Наказ МОН України від 03.08.2022 № 698
8	Всесвітня історія	ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ 6 – 11 КЛАСИ	Наказ МОН України від 03.08.2022 № 698
9	Громадянська освіта	ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА (інтегрований курс) 10 клас Рівень стандарту	Наказ МОН України від 03.08.2022 № 698
10	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З МАТЕМАТИКИ (АЛГЕБРА І ПОЧАТКИ АНАЛІЗУ ТА ГЕОМЕТРІЯ) для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів Рівень стандарту	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
11	Біологія і екологія	БІОЛОГІЯ І ЕКОЛОГІЯ 10-11 класи Рівень стандарту	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
12	Географія	ГЕОГРАФІЯ 10 – 11 класи Рівень стандарту	Наказ МОН України від 03.08.2022 № 698
13	Фізика і астрономія	ФІЗИКА І АСТРОНОМІЯ Навчальні програми для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти (рівень стандарту, профільний рівень)	Наказ МОН України від 24.11.2017 № 1539

14	Хімія	ХІМІЯ 10-11 класи Рівень стандарту	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
15	Фізична культура	ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА 10 – 11 класи Рівень стандарту	Наказ МОН України від 03.08.2022 № 698
16	Захист України	ЗАХИСТ УКРАЇНИ 10 – 11 класи Рівень стандарту	Наказ МОН України від 03.08.2022 № 698
17	Інформатика	ІНФОРМАТИКА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ВИБІРКОВО-ОБОВ'ЯЗКОВОГО ПРЕДМЕТУ ДЛЯ УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ (РІВЕНЬ СТАНДАРТУ)	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
18	Технології	ТЕХНОЛОГІЇ 10-11 КЛАСИ (РІВЕНЬ СТАНДАРТУ)	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
19	Мистецтво	МИСТЕЦТВО Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 10-11 класи Рівень стандарту	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
20	Науково-технічний переклад	Науково-технічний переклад 10-11 класи (Хохла Т.І.)	Протокол №2 засідання експертної комісії з іноземних мов від 01.06.2022
21	Основи ділового спілкування англійською мовою	Основи ділового спілкування англійською мовою 10-11 класи (Тхорик Г.Д.)	Протокол №2 засідання експертної комісії з іноземних мов від 01.06.2022

6. Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відеоуроки, пресконференції, ділові ігри тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії тощо. Для конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються теми доповідей учнів, основні напрями самостійної роботи. На навчальній екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст

окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття — це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу.

Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу.

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Учням, які готуються здавати заліки або іспити можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи учням зорієнтуватися у змісті окремих предметів.

Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття.

Залік як форма організації проводиться для перевірки якості засвоєння учнями змісту предметів, досягнення компетентностей. Ця форма організації як правило застосовується у класах з вечірньою формою здобуття освіти або для інших здобувачів профільної середньої освіти.

Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясувати рівень досягнення компетентностей.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відеоуроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватися та розширюватися у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

7. Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і</p>

		<p>розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого опановування іноземною мовою.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>

5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її вірогідність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, розв'язувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на</p>

		<p>основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів розв'язання проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та дбайливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх окремих предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і

фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактування, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проєкти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;
- предмети за вибором;
- роботу в проєктах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у розв'язанні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку дбайливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння розв'язувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проєкти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>

Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Розв'язання проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

8. Опис інструментарію оцінювання

Оцінювання учнів 10-11 класів здійснюється за Критеріями оцінювання, затвердженими Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13.04.2011 № 329 та Орієнтовними вимогами оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти, затвердженими наказом МОН від 21.08.2013 № 1222.

При виставленні тематичної оцінки враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми. При цьому окрема тематична атестація при здійсненні відповідного оцінювання, як правило, не проводиться.

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учнів з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо.

Річне оцінювання здійснюється на підставі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. При виставленні річної оцінки мають враховуватися:

- важливість тем, які вивчались в I та II семестрах;
- тривалість їх вивчення та складність змісту;
- динаміка особистих навчальних досягнень учня з предмета протягом року;
- уміння застосовувати учнем набуті протягом навчального року знання тощо.

Семестрова і річна оцінки можуть підлягати коригуванню (пункт 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5–11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів; пункти 9–10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу.

Відповідно до Положення про золоту медаль «За високі досягнення в навчанні» та срібну медаль «За досягнення в навчанні» (затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 17.03.2015 № 306, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 31 березня 2015 р. за № 354/26799) підвищення результатів семестрового оцінювання шляхом коригування не дає підстав для нагородження випускників золотою або срібною медалями.

Для недопущення перевантаження учнів враховується їх навчання в закладах освіти іншого типу (художніх, музичних, спортивних школах). Так, у школі за заявою батьків та за рішенням педагогічної ради при оцінюванні учнів дозволяється враховувати результати їх навчання з відповідних предметів (музика, фізична культура, образотворче мистецтво) у позашкільних закладах.

У випадках, що не зазначені у методичних рекомендаціях Міністерства освіти і науки України, рішення щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти приймає вчитель, керуючись правом на автономію у професійній діяльності. За потреби це рішення погоджується з керівником закладу освіти.

Інформування учнів про критерії оцінювання, за якими буде визначено рівень їхніх навчальних досягнень на кінець навчального семестру та року. Доцільно впроваджувати поступове залучення учнів до вироблення критеріїв оцінювання результатів окремих видів навчальної діяльності, надання учням зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей. Зворотний зв'язок має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим і своєчасним. Важливо не протиставляти учнів одне одному. Доцільно акцентувати лише на позитивній динаміці досягнень учня / учениці. Труднощі в навчанні доцільно обговорювати з учнями індивідуально. Зворотний зв'язок надають у письмовій, усній або електронній формі, залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності.

Створення умов для формування вміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія). Під час навчальної діяльності доцільно спрямовувати учнів на спостереження своїх дій і дій однокласників, осмислення своїх суджень і дій з огляду на їх відповідність навчальним цілям. Важливим є створення умов для активної участі учнів у процесі оцінювання із застосуванням критеріїв, зокрема шляхом самооцінювання та взаємооцінювання, та спільне визначення подальших кроків для покращення результатів навчання.

Директор

оригінал підписано

Ірина Д'ЯКОВА

СХВАЛЕНО

Протокол засідання
педагогічної ради ХЛ № 16
31.08.2023 № 1

Додаток 1,
до освітньої програми профільної середньої
освіти комунального закладу «Харківський
ліцей № 16 Харківської міської ради» для
10-11 класів

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для 10-11 класів профільної середньої освіти
Іноземної філології профіль

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень	
	10 кл.	11 кл.
<i>Базові предмети</i>		
Українська мова	2	2
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	1
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта	2	—
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3
Біологія і екологія	2	2
Географія	1,5	1
Фізика і астрономія	3	4
Хімія	1,5	2
Фізична культура	3	3
Захист України	1,5	1,5
Усього	25	24
<i>Вибірково-обов'язкові предмети</i>		
Інформатика	3	3
Технології		
Мистецтво		
<i>Профільні предмети</i>		
Англійська мова	5	5
Німецька мова/Французька мова	3	3
Усього	8	8
<i>Спеціальні курси</i>		
Науково-технічний переклад	1	1
Основи ділового спілкування англійською мовою	1	1
Усього	2	2
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	—	1
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	38

Додаток 2,
до освітньої програми профільної середньої
освіти комунального закладу «Харківський
ліцей № 16 Харківської міської ради» для
10-11 класів

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для 10-11 класів профільної середньої освіти
Суспільно-гуманітарний профіль

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень	
	10 кл.	11 кл.
<i>Базові предмети</i>		
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	1
Англійська мова	3,5	3,5
Всесвітня історія	2	2
Громадянська освіта	2	—
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3
Біологія і екологія	2	2
Географія	1,5	1
Фізика і астрономія	3	4
Хімія	1,5	2
Фізична культура	3	3
Захист України	1,5	1,5
Усього	26	25
<i>Вибірково-обов'язкові предмети</i>		
Інформатика	3	3
Технології		
Мистецтво		
<i>Профільні предмети</i>		
Українська мова	4	4
Історія України	3	4
Усього	7	8
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	2	2
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	38

Додаток 2,
до освітньої програми профільної середньої
освіти комунального закладу «Харківський
ліцей № 16 Харківської міської ради» для
10-11 класів

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для 10-11 класів профільної середньої освіти
Інформаційно-технологічний профіль

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень	
	10 кл.	11 кл.
<i>Базові предмети</i>		
Українська мова	2	3
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	1
Англійська мова	3,5	3,5
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта	2	—
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	4	4
Біологія і екологія	2	2
Географія	1,5	1
Фізика і астрономія	3	4
Хімія	1,5	2
Фізична культура	3	3
Захист України	1,5	1,5
Усього	29,5	29,5
<i>Вибірково-обов'язкові предмети</i>		
Технології	1,5	1,5
Мистецтво		
<i>Профільні предмети</i>		
Інформатика	5	5
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	2	2
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	38